

EEN VLAMING, POLYDOOR DE KEYSER, WORDT LORD MAYOR
OF LONDON

Sir Polydoor De Keyser

Lord Mayor van Londen

Portret van de Lord Mayor (° 12 dec. 1832 te Dendermonde, † 26 jan. 1898 te Londen) geschilderd door John Caller en in 1922 aan de stad Dendermonde geschonken door Lord Leverhulm, algemeen voorzitter van Unilever. Bovendien bezit het Dendermonds Stadhuis een borstbeeld van de man onthuld in de loop van diens bezoek aan de stad.

“He had not forgotten his native land - his first country.”
“He had always held the Belgians and Belgium - at his Belgian
patriotism.”
(The City Press, 1 sept. 1888)

Ik wil over iemand handelen die iets minder dan een eeuw geleden gedurende nauwelijks een paar uren in de belangstelling van onze stad gestaan heeft, *Polydoor de Keyser*. Iemand wiens afkomst door twee Vlaamse steden naijverig wensten gevierd te worden. Dendermonde, Gent.

Over de jeugd van onze held is zo goed als niets bekend. Alleen weten we dat zijn vader, Joost Constant Fidel Amand, te Gent geboren werd op 9 nov. 1801. Dat zijn moeder Catharina Rosalie Troch heette en te Dendermonde op 11 april 1801 het levenslicht zag. Dat deze vrouw de dochter was van een befaamd chirurg. Dat Joosts ouders tot 1804 aan de Akkergeremplaats (het pleintje gelegen aan de voet van de St.-Maartenskerk) woonden. Dat ze even later naar een niet nader bepaalde plaats verhuisden, naar alle waarschijnlijkheid naar Dendermonde. Dat ze in 1828 opnieuw te Gent verbleven. Dat zoon Joost, die blijkbaar te Dendermonde achtergebleven was, op 12 jan. 1829 met de reeds genoemde Catharina Troch trouwde. Dat deze op 12 dec. 1832 haar enig kind ter wereld bracht. *Polydoor*. Kwam het gezin na de geboorte van de knaap terug naar Gent ? Vraagteken. Een ding wordt uitdrukkelijk beweerd : een gedeelte van zijn kinderjaren genoot hij zijn onderwijs in een of meerdere Gentse scholen.

Op welk moment vader Joost het land verliet om te Londen een van de voornaamste hotels, het The Royal Hotel, te gaan houden; en wanneer moeder en zoontje hem aldaar gingen vervoegeen wordt nergens uitgebazuind. *Polydoor* die een wakkere en schrandere jongen was paste zich vlug aan de nieuwe omgeving aan. Toen zijn vader overleed nam hij met brio zijn plaats in. Doch zijn niet geringe beroepsbezigheden verhinderden hem niet dat hij zich hals over kop in de (plaatselijke) politiek stortte. Dat politiek bedrijven deed hij - wie zal dat verwonderen ? - over heel de lijn succesrijk. In 1857 of daaromtrent trad hij in de Londense Gemeenteraad. In 1882 verwierf hij het schepenschap, iets dat zelfs voor een 100 % Londenaar geen alledaagse gebeurtenis was. Uitzonderlijk groot moet “alderman” De Keyzers faam en ontzag geweest zijn want in 1887 verkozen zijn collega’s “aldermen” hem tot hun voorman. Tot Lord Mayor of London.

Ter betere verstaanbaarheid van ons betoog moeten we erop wijzen dat de functie en de waardigheid van een Lord Mayor niet te vergelijken valt met die van elk andere Engelse burgemeester.

De traditie wil hebben dat die functie en waardigheid dagtekent van 1219. Op 29 sept. van dat jaar zou voor het eerst in de geschiedenis een Lord Mayor verkozen geweest zijn. Op 8 nov. zou hij de eed afgelegd hebben en 's anderendaags, dus op 9 nov. in dienst getreden zijn. In feite dagtekent die aanstelling slechts van 1540.

Maar goed. De verkiezing was van meet af aan een gebeurtenis die door de algehele bevolking uitbundig gevierd werd. Jaar na jaar, eeuw na eeuw, zal op 9 nov. (Lord Mayor's Day) een nieuwe Lord aangesteld worden. Een schitterende stoet bracht de nieuw gekozene, tronend in een door zes paarden bespannen, stijlvol bebeeldhouwde gulden koets van het Stadhuis (Guildhall) naar het Hoger Gerechtshof (Law Courts) om vandaar naar Westminster te rijden waar de godsdienstige plechtigheid plaats greep. Naderhand verwierven nog een tiental Engelse en Ierse burgemeesters de titel van Lord Mayor. Zelfs in Australië zijn er vier steden die door een Lord Mayor bestuurd worden.

Het spreekt vanzelf dat Lord Mayors politieke macht hoe langer hoe meer verdrongen werd door een symbolisch, laat staan uitgesproken spectaculair vertoon. Om slechts aan een enkel van zijn veelvuldige attributies te herinneren : telkens de koning of de koningineen voet in de city wilde zetten diende ze de toestemming daartoe van de Lord te krijgen. Een toestemming die natuurlijk grootmoedig verleend werd, doch dit kon alleen maar gebeuren nadat de vorst (in) door middel van een massieve sleutel, de Key of the City, een denkbeeldige stadspoort geopend had. Vanaf dat ogenblik mocht hij of zij zich welkom heten in hun eigen hoofdstad. En zeggen dat zulk een uitzonderlijke eer een Vlaming te beurt gevallen was ! In hoeverre de Lord in 1980 zijn macht mag of kan uitoefenen ? We weten het niet.

Polydoors bezoek aan Dendermonde

Zal het iemand verwonderen dat, toen De Keyzers verkiezing tot Lord Mayor aan deze zijde van het Kanaal bekend werd, zijn verwanten, vrienden en kennissen de mogelijkheid overwogen die heuglijke gebeurtenis eveneens in zijn vaderland te vieren. Die verwanten en vrienden telde de man zowel te Gent - de De Keyzers en de neven en nichten van zijn vrouw die een Gentse was - als te Dendermonde waar zijn schoonvaders familieleden woonden. Enkelen van die brave mensen spoedden zich dan ook om een commissie in het leven te roepen die niet wachtte om de handen uit de mouwen te steken. Vanzelfsprekend begon men met de twee gemeentebesturen in huis te nemen. Even vanzelfsprekend was het dat beide autoriteiten niet alleen hun zegen gaven voor het opgevatte plan maar bovendien doelmatige en daadwerke-

lijke medewerking beloofden. Ook de Londense Guildhall zou zich niet onbetuigd laten want op initiatief van de Lord werd in diens ambts-woning een vergadering belegd die bijgewoond werd door ten naaste bij 200 Belgische burgemeesters en schepenen, een fameus legertje voorname sinjeurs aangevoerd door de Dendermondse "meier" Leon de Bruyn. Dat gastheer Polydoor het talrijk gezelschap op een smake-lijk "etentje" trakteerde hoeft nauwelijks gezegd. Werd de datum van het bezoek van de Lord aan zijn vaderland op die bijeenkomst vastgesteld? Waarschijnlijk wel. Hoe dan ook werd toen of later overeengekomen dat het zou plaats vinden in de loop van de maand augustus.

Zondag 26 augustus 1888

Omtrent het middaguur stappen de Engelse genodigden te Oostende aan land: Polydoor de Keyser, zijn vrouw "Lady Mayoress", Major and Sheriff Davis, Mr Sheriff Higgs, beide heren vergezeld van hun echtgenoten. De wachtzaal van het station is op een royale manier versierd met o.a. de borstbeelden van koning Leopold II en van koningin Victoria, Leopolds nicht. De trein die de hoge gasten naar Dendermonde moet voeren loopt het Gentse Zuidstation binnen en buiten zonder dat daar - begrijpelijkerwijze - een Gents haantje over kraait. De Arteveldestad weet immers dat ze twee dagen nadien haar deel van de viering zal krijgen.

Inmiddels was de De-Keysercommissie niet bij de pakken blijven zitten. Terecht of ten onrechte vrezend dat de plechtigheid zowel te Gent als te Dendermonde in het "communautair" straatje zou verzeild geraken - niettegenstaande er op dat ogenblik nog geen sprake was van een "107 quater" - drong ze er bij de Overheid op aan het Vlaams zijn recht te laten wedervaren. Alle manifestaties, grote en kleine, moesten in Polydoors moedertaal plaats grijpen. Trouwens, het was niet de eerste de beste die de leiding van de commissie op zich genomen had. Ik bedoel Emmanuel Hiel, 1834-1899, de dichter van zoveel liederen die we in onze kinderjaren zo dikwijls en zo graag zongen: *Heeft het Roosje milde geuren; Het Lied der Vlamingen*. Eveneens de tekstdichter van cantaten en oratoria: *Lucifer; De Schelde*, beide werken door Peter Benoit getoonzet.

Burgemeester De Bruyn haastte zich inderdaad Hiels verzoek positief te beantwoorden "Sedert jaren heeft de stad Dendermonde op allerlei gebied bewezen dat zij het goed meent met onze geliefde moedertaal. Ons feestprogramma zal dan ook in die taal opgesteld zijn evenals de opschriften van wagens en kartels in 't Vlaamsch zullen wezen." We zullen zien dat hij woord hield.

Le Bourgmestre et les
Echevins

DE
GARD

AU

DOMINE

DIRIGE NOS

Lord-Maire de Londres.

28 Août 1888.

Het onthaal dat Dendermonde de Engelse genodigden voorbeheld was er waarlijk een van een "Keyser"lijk allooi. Te 20 min. voor twaalf stoomt de trein het station binnen. Een uitgelezen gezelschap waaronder de gouverneur van Oost-Vlaanderen, R. de Kerchove, burgemeester De Bruyn en zijn dame, leger- en burgerwachtofficiëren en menig afgevaardigde van de Belgische en de Engelse pers verwelkomen de bezoekers bij monde van de burgemeester : "Hooggeachte Lord Mayor, Ladies, Sheriffs, (...) in deze plechtige omstandigheid moet de eerste groet, de eerste uitdrukking van geluk en fierheid geschieden in de taal onzer vaders, in die gemoedelijke en kloeke Vlaamsche taal (...)." Zichtbaar onder de indruk van De Bruyns woorden, antwoordt de Lord in dezer voege : "Heer Burgemeester, Mijne Heeren, het verheugt mij dat de eerste woorden die mij op dezen dag worden toegesproken, mij werden toegesproken in mijne moedertaal, in de taal van Prudens van Duyse (° Dendermonde 1804-† Gent 1859; nota v.d.s.). Ik verberg het u niet, het is met een kloppend hart dat ik tot u kom. Vele jaren was ik afwezig, doch in mijn gedachten was ik bij u !" Met deze in onze ogen wat al te romantische getinte gedachtenwisseling was de kous bijlange niet af.

Op het banket dat het Gemeentebestuur 's avonds in het Stadhuis de Lord en zijn gevolg aanbod werden twee feestliederen ten gehore gebracht, beide getoonzet door niemand minder dan Peter Benoit. In het eerste bezong Aug. de Schepper de gebeurtenis in zes strofen van elk zes verzen :

't Is feest, 't is feest ! ... de vuurmond bromt :
 "De Keyser komt, De Keyser komt,
 De trots van Dendermonde !"
 De beiaard zingt, de vlagge zwiert,
 Alom is straat en huis versierd,
 't Ros Beiaard maakt zijn ronde
 Hij komt. - Gaf Londen rang en schat,
 Toch blijft de kleine Denderstad

Heins is - om uit de gewoonte niet te gaan - niet zuinig geweest met het aanwenden van symbolen allerhande. Het Belfort zoals het zou geweest zijn hadde men het op perkament getekend "dbeweerp vanden beelfroete" (Bijlokem.) uitgevoerd. Van het Stadhuis wordt de bekende hoekgevel met zijn balkonnetje afgebeeld. Ook het in 1480 door Agnes vanden Bossche met olieverb op lijnwaad geschilderd krijgsvaandel is van de partij (Bijlokem.). Vanzelfsprekend werd het wapenschild van Londen niet vergeten. Banderollen met Franse of Latijnse teksten geven nog meer leven aan het reeds beweeglijk schouwspel.

Zijn liefste plek op aarde.
Hij komt en ziet - o blijde stond !
"Gegroet, gegroet, aanbeden grond,
Waar moeder zoet mij baarde !"

Het tweede lied danken we aan de bezielde pen van iedereens vriend Emmanuel Hiel. In vijf strofen van tien versregels begroet hij zijn twee jaar oudere streekgenoot zoals geen ander dat zou gekund hebben :

En streelt u, als een zonnestraal,
Uw diep beminde moedertaal,
Lofzingend als een nachtegaal :
Heil, heil, De Keyser !
En droomt gij aan het Thamesstrand,
Vol liefde van den Scheldekant,
De taal blijft, eeuwge zieleband,
U snoeren aan uw Vaderland.
Heil, heil, De Keyser !

Wat de aanwezigheid van 't Ros Beiaard betreft dient aangestipt dat het de allereerste maal in Beiaards leven was dat men het paard uit zijn schuilplaats te voorschijn haalde om het aan een NIET traditionele ommeegang te laten deelnemen. Een grotere eer kon bezwaarlijk aan iemand bewezen worden.

Is het nodig te verklappen dat het feest besloten werd met een in het Stadhuis aan Polydoor en de sheriffs gepresenteerd banket ? Het waren niet alleen officiëlen die tafelden, ook De Keyzers familieleden waren van de partij. Van die heuglijke bijeenkomst maakte de burgemeester gebruikt om melding te maken van het feit dat de gehuldigde verheven werd tot commandeur in de Leopoldorde.

Maandag 27 augustus 1888

Na een bezoek gebracht te hebben aan Polydoors geboortehuis (Kerkstraat 93) trok het gezelschap naar het Weeshuis waar dit bedacht werd met een gift van 1000 F. Ook het Armbestuur vaarde wel aangezien het het niet gering bedrag van 200 ponden mocht inkasseren. In de Muziekschool waren het de De Keyzers die de eerste prijzen aan de laureaten mochten uitreiken. Ten slotte stichtten de Lord en de sheriffs in het Hospitaal elk een bed dat hun naam kreeg. Het avondmaal werd ten huize van de heer De Bruyn genuttigd. Natuurlijk in een meer losse en meer intimere sfeer.

De voorzijde van de penning stelt de Maagd van Gent (Virgo Ganda) voor. Voor het afdrukken ervan gebruikte men de matrijs waarmee de *keerzijde* van een onder de regering van de Spaanse koning Filips III in 1640 geslagen werd. (Onze afbeelding is te weinig scherp om twee zeer belangrijke details te kunnen onderscheiden : het vlaggetje waarvan de Maagd de stok vasthoudt en waarop de letters S.P.Q.G. aangebracht zijn; onderaan de tuin een schildje met de Gentse witte leeuw op een zwart veld.)

De *keerzijde* van onze penning is de heruitgave van de *keerzijde* van een onder de regering van Keizer Karel VI in 1728 geslagen penning. De legende luidt : Pro Scabinatu Gandavensi. De twee gebruikte matrijzen berusten in het Bijlokemuseum alsmede een zilveren exemplaar van onze penning.

Polydoors bezoek aan Gent

Dinsdag 28 augustus 1888.

Precies te 12 u. 36 stoomt de trein die de Engelsen naar Gent overbrengt, het Zuidstation binnen. Burgemeester H. Lippens omringd door enkele schepenen wachten hen op, begroeten ze en laten ze naar de woning van de burgemeester, gelegen aan de Korelei, voeren. Alleen Lady Mayoress wordt naar de woning van de raadsheer van het Hof van Beroep, Vander Haeghen, gevoerd. Waarschijnlijk een bekende van de dame, mogelijk een familielid.

Het blijkt alras dat er van een volkse deelneming aan het gebeuren bitter weinig in huis zal komen. Langs de gevolgde weg noch bloemen, noch bevlagging, noch enige andere versiering. Alleen hebben de bureu van de burgemeester en de schippers wier boten in de Leie gemeerd liggen, aan enige tooi gedacht. Op het Belfort wapperen de Belgische driekleur en de Gentse witte Leeuw.

Daarmee is warempel de kous geheel en al af.

Middelwyl hebben de schepenen en de gemeenteraadsleden in de oudste zaal van het Stadhuis (1482) plaats genomen, de eersten met

de sjerp omgord en de steek op het hoofd. De laatsten gekleed in rok en witte das. De beiaard laat bekende liederen horen en de aan de ingang van de zaal geposteerde stadstrompetter een resem helle tonen de lucht in stoten. De burgemeester en de gasten stappen onder luidruchtig gejuich de zaal binnen om dadelijk aan het hoofdeinde van de plaats, vóór de grote schoorsteen, hun zetels te gaan opzoeken.

Rechts van de burgemeester bevinden zich de Lord Mayor en de schepenen Colson, Bruneel en De Vigne; links de sheriffs en schepenen Callier. Schepenen Dauge is niet komen opdagen. Om aan het geval een feestelijk decorum te bezorgen heeft men achter het voornaam gezelschap enkele schepenenboden geposteerd. Elk van hen draagt op de borst een van de zes verguld zilveren "hecksels", "exels", hechtsels of draagtekens die indertijd door de stads "schalmeyers" bespeeld werden. Ze dagtekenen van de 15de of 16de eeuw en worden in het Bijloke museum bewaard.

Plechtstatig neemt de heer Lippens het woord : "Je remplis une tâche extraordinairement agréable que je remplis en souhaitant la bienvenue dans l'antique cité de Gand à un de nos compatriotes qui représente en ce moment parmi nous cette grande nation anglaise..."

De heer burgemeester schijnt niet te begrijpen dat de vertegenwoordiger van het land "waaraan ons land gehecht is door zoveel banden van toegenegenheid, achting en erkentelijkheid", een fameuze belediging aangedaan wordt, een kaakslag toegediend aan de toch zo welkome gasten in een taal die de hunne niet is. Of de heer Lippens zijn speech in het Engels had kunnen houden weet ik niet, hij had het alleszins gekund in De Keyzers moedertaal.

Zelfs voor een gematigd man zoals Paul Fredericq er een is is de handelwijze van de burgemeester misplaatst te noemen. Hij kan zich dan ook niet weerhouden zijn gal uit te spuwen in Het Volksbelang van 1 september. "Maar de Burgemeester van Gent spreekt Frans gelijk de Leliaarts die tegen Artevelde streden (...). Maar de heer Lippens die niet misdeeld is, verre van daar, zal reeds zelf begrepen hebben dat hij bij de ontvangst van de heer Lord Mayor aan een verkeerde lijn getrokken heeft, zoals wij hier te Gent zeggen."

Mogelijk om de gastheer een lesje in "courtesy" te geven beantwoordde de Lord de welkomstgroet in Molière's taal; "Monsieur le Bourgmestre, messieurs les échevins, messieurs les Conseillers communaux, mon premier mot doit être une expression au nom de la cité de Londres pour les honneurs rendus en son premier magistrat." Zijn toespraak vervolgend herinnerde hij eraan dat hij gedurende de luttele uren die hij in België doorbracht, niets anders dan sympathie geoogst

had. "Daar ben ik diep dankbaar voor. Zoals u weet houd ik mij in Engeland sedert minstens 25 jaar met de openbare zaken bezig. Heel die tijd heb ik ervoor geijverd de broederbanden tussen onze landen steeds meer toe te halen. Ik durf getuigen dat ik in mijn pogen goed geslaagd ben. In Engeland vergeet men niet dat ik van geboorte een Belg ben. Vandaar dat men mij, telkens ik op een banket of iets dergelijks verschijn, op het spelen van een Brabançonne onthaalt. Verontschuldig mij, mijnheren, dat ik mij in het Frans niet zo vlot uitdruk als ik het graag zou willen doen. Te Gent zowel als te Dendermonde heb ik veel oude vrienden ontmoet. Ik bewaar van die mensen niets anders dan beste herinneringen." Blijkbaar ontroerd omvatte hij de handen van de heer Lippens meerdere malen herhalend : merci, merci.

De burgemeester nam voor de tweede keer het woord om de Lord en de sheriffs kond te doen dat Gent hun bezoek zo maar niet onopgemerkt wenste te laten voorbijgaan. Derhalve had de stad het als een aangename plicht beschouwd de drie gasten een tastbare herinnering aan dat bezoek mee te geven. Waarop hij aan elk van de drie een gouden penning of liever jeton overhandigde. (Over die kostbare klemoden vertellen we hieronder iets meer). Hij geeft ze de gelegenheid niet een woord van dank uit te spreken want hij verzoekt ze het proces verbaal te willen ondertekenen dat hun gepresenteerd wordt. Het betreft de eerste bladzijde van een perkamenten gulden boek, kunstig getekend en gekleurd door de conservator van het Museum voor Oudheidkunde (Lange Steenstraat) : Hermann van Duyse (1847-1899), de oudste zoon van de reeds genoemde Prudens van Duyse. De op het perkament aangebrachte tekst is eentalig Nederlands (iets ongelooflijks voor het toenmalige tweetalige Gand-Gent).

Wij burgemeester en schepenen van Gent eenerzijds en wij lord-meyer en sheriffs van Londen anderzijds.
Willende de vriendschappelijke betrekkingen heraanknopen die tusschen de stad Gent en Engeland in de middel-eeuwen, en voornamelijk in de XIVE eeuw in het roemrijk tijdperk der Artevelden, hebben bestaan,
Zijn heden broederlijk vergaderd ten stadhuize van Gent, en hebben het tegenwoordig proces-verbaal, bezegeld met den grooten zegel der oude gemeente, onderteekend den XXVIII der oogstmaand MDCCCLXXXVIII.

(Apropos van dat zegel. Gent bezit een stadszegel vanaf 1199. Het groot stadszegel waarvan hierboven sprake is het 5de in de reeks. Men gebruikte het vanaf 1303 tot in de 18de eeuw. De beeldenaar stelt de patroonheilige van de stad voor : St.-Jan de Doper. De matrijs waar-

N. HEINS. lith. GENT.

mee de zegels afgedrukt werden is van zilver. Het prijkt in een van de vitrines opgesteld in het Bijlokemuseum.)

Omtrent halfdrie verlieten gastheren en gasten de Gemeenteraadszaal om via de gotische trap de Arsenaalzaal te bereiken : in die prachtige historische zaal zou namelijk een niet al te karig diner opgediend worden.

Even voor het betreden van de zaal door de stoet heren stak de bij de ingangdeur geplaatste stadstrompetter zijn met een Gents vaantje versierde bazuin de hoogte in om een resem hoge tonen de lucht in te blazen. De uitgelezen manier om het voornaam gezelschap welkom te heten. Daarop zoekt iedereen zijn aangewezen plaats op, de burgemeester zijn authentieke gotische zetel. Meteen komt een reusachtige kerel - een brigadier van politie - achter die zetel post vatten. Voor die uitzonderlijke gelegenheid zal hij voor heraut spelen; een rol die hij trouwens met brio zal vervullen. Om zijn rol zo geloofwaardig mogelijk te maken heeft hij de 16de-eeuwse wapenkolder aangetrokken die o.a. tijdens de regering van de aartshertogen Albert en Isabella gebruikt werden. (Evenals zoveel andere historische zaken is ook dit ceremonieel kledingstuk in het Bijlokemuseum tentoongesteld.)

De man laat er geen gras over groeien want zonder een ogenblik te verliezen steekt hij zijn wapenstok de hoogte in terwijl hij met zijn stentorstem komt verkonden : "Heren, stilte wordt gevraagd voor het instellen van een heildronk van de burgemeester der stede van Gent aan de koning van België en de koningin van Engeland !"

Als één man veert heel de zaal recht. Nadat de heer Lippens in het Frans veel heil aan beide vorsten toegewenst heeft speelt een orkestje samengesteld uit een groep Stadsmuzikanten eerst een God save the King, vervolgens een Brabançonne. Dat orkestje mag wel muziek maken maar is verzocht zich niet te vertonen : een dicht gordijn van plan-

---

De Arsenaalzaal - oorspronkelijk Collatiezolder, naderhand Comediantenkamer - en de eronder gelegen Gemeenteraadszaal - oorspronkelijk schepenen camere - maken het oudste gedeelte van het Stadhuis uit. Ze werden gebouwd in 1482-84 "den 4 july was een steen gheleyt van der nieuwe camere daer men inne dynckt (gerecht spreekt), daer was onder den eersten steen gheleyt een gauden croone." De zaal werd voor de eerste keer gebruikt "den letsten dach van sporcle (febr.) 83 up den nieuwen colacyseldere" om een banket te houden ter ere van de zesjarige hertog Filips de Schone (zoon van K. K.). Bemerkt de 2 vlaggentrofeeën rechts en links van de schoorsteen en erboven de vlaggen van Gent en van Londen. Rechts op de afbeelding een Gentse vlag en een wimpel met de kleuren van Londen : rood kruis op wit veld; in het eerste kwartier een rood zwaard (symbool van de gerechtigheid). Boven de wimpel een groot zwaard.

ten onttrekt het aan het oog van de feestvierders.

Behalve de Magistraat en de Engelsen "smaakten" nog een negental speciale uitgenodigden het genoeg aan de partij te mogen deelnemen : V. vander Haeghen, stadsarchivaris; H. van Duyse, conservator van het Mus. voor Oudheidkunde; Fl. van Duyse, musicoloog; A. Heins, grafisch kunstenaar; verder de journalisten Van Hoorde (Gaz. v. Gent); Boterdaele (l'Impartial de Gand); Pardoën (Bien Public); Parmentier (Journal de Gand); Verstraeten (La Flandre libérale).

Zoals gezegd was het menu wat zijn inhoud betreft van veel goeds voorzien. Van de vorm waarin het gegoten werd kan nog meer goeds getuigd worden.

Het is een kunstig uitgevoerd in folio-drukwerkje, een van de ontelbare litho's die op naam staan van de populairste, vruchtbaarste en meest gewaardeerde grafische artist van zijn tijd : de zoëven genoemde A. Heins (1856-1938). De opdrachtgeefster van het drukwerkje heeft er angstvallig voor gezorgd dat de twee landstalen evenwichtig aan hun trekken komen. In het Nederlands worden de hoge gasten in de Gentse bloempjes gezet en spelen de muzikanten hun liederen en andere muziekstukken. In het Frans huldigt men de Lord Mayor en zijn metgezellen voor de tweede keer en smult en drinkt men naar hartelust. Van die eet- en smulpartij gesproken. Vanzelfsprekend zat het orkestje bij heel dat ijverig gedoe niet werkeloos met de duimen te draaien. Maar liefst 26 keren dienden ze te tonen waartoe ze in staat waren. Als ik u verklap dat het inderdaad mildelijk voorzien programma opgesteld werd door niemand minder dan een van de voornaamste musicologen van het land, de reeds genoemde Florimond van Duyse (° Gent 4 aug. 1843; † Gent 18 mei 1910), zult u begrijpen dat er echt en zinvol gemusiceerd werd. Het is dan ook niet te verwonderen dat aan het Vlaamse lied een ereplaats toegediend werd. Het God save the King, de Brabançonne, de Vlaamse Leeuw en het Wilhelmus buiten beschouwing gelaten was het vooral oude muziek (Florimonds specialiteit) dat de tafelridders te "smaken" kregen : Naer Oostland willen wy ryden; Het waren twee Koningskinderen; de tiende Penning; Wie wilt er hooren een nieu lied (op Alva), Engeland werd bedacht op een What is a Day, or a Month or a Year en op een Luther's Choraal; Dendermonde werd al evenmin over het hoofd gezien : 't Ros Beiaard; De Klaptand; St.-Chrispyn; De Walvisch. Gent moest zich, noblesse oblige, met minder muziek tevreden stellen, want het was alleen Arteveldé's geest die vrij en vrolijk opgeroepen werd : Wie herbracht hier de rust... Van tijd tot tijd werd er ook gedanst, namelijk achter het groen schutsel.

LONDON

Menu

- Cymbales Parisiennes. Madère.
- Traites du Rhin à la Cambacérés. Château Yquem 1875
- Filets Mignons à la Richelieu. St-Julien
- Mousses de Volaille à la Reine. Château Rauzan 1875
- Figuillettes de canetons aux Truffes. Château Duluc. 1878.
- Mayonnaise de Homards en belle vue. Moët.
- Céleris à la Moëlle.
- Bécassines au fumet. Hermitage 1869.
- Ortolans des Landes.
- Tâté de Nérac en Gelée. Roëderer.
- Gelée à l'Ambassadrice.
- Gâteau Cussy.
- Nombrière Glacée.
- Ananas, Raisins, Pêches, Reine-Claude, Etc.
- Dessert.

Ook hier heeft de lithograaf ruimschoots gebruik gemaakt van de hem geliefde symboliek : zwaard, koningskepter, gevleugeld baret, allemaal dingen die met macht te maken hebben.

Helaas vlogen de uurtjes maar al te ras voorbij. Niettemin vond men de tijd om de tentoonstelling van geschiedkundige documenten en oudheidkundige voorwerpen die archivaris Victor vander Haeghen in de twee historische zalen georganiseerd had, met een bezoek te vereeren.

De man had werkelijk het Stadsarchief en het Mus. v. Oudheidkunde gepluimd, wat zeggen wil dat het geëxposeerde het kruimpje uit was van wat Gent zoal kon bieden inzake unieke archiefstukken. Natuurlijk waren daar present het krijgsvaandel (nu Bm.), de 6 draagtekens (Bm.), een brief van koning Edward III (Sa.), een brief eigenhandig ondertekend door Fil. v. Artevelde (Sa.), een van de 2 exemplaren van het Verdrag van Vlaanderen en Brabant, 3-12-1339 (Bm.), tinnen schenkkanen uit de XVIe eeuw (Bm.), een houten kruisbeeld waarop de schepenen de eed aflegden (Bm.). Verderop een rijke verzameling van perkamenten en papieren archivaria waaronder de oudste geschriften; daaronder de door K. K. in 1540 in beslag genomen charters (Sa.), oorkonden aangaande de door Engeland en Gent onderhouden betrekkingen (Sa.). Niet te vergeten een rijke keus van specifiek Gentse documenten : stadsrekeningen, schepenboeken en nog veel andere manuscripten (Sa.). Ook zeldzame drukwerken en curiosa allerhande (Sa.). Zelfs had men eraan gehouden de collectie gerechtszwaarden van de XVe tot de XVIIIe eeuw tentoon te spreiden (nu Gravensteen). Tussen haankjes gezegd : was het wellicht in 1888 de eerste maal dat zo'n massa merkwaardigheden uit hun rechtmatige bewaarplaatsen gehaald werden om elders te pronk gesteld te worden, naderhand zal het experiment met succes overdaan worden, met name in de Wereldtent. van 1913. Wat minder, of helemaal niet bekend is : in 1941 of 1942 organiseerde het Oorlogscollege - met propagandistische doeleinden, hoe kon het anders - in de Arsenaalzaal en de Troonzaal een niet minder groots opgevatte tentoonstelling. Dag en nacht werd ze door gewapende politieagenten bewaakt. Haakjes gesloten.

Polydoors bezoek aan Brussel

Nog dezelfde avond vertrokken de Lord Mayor, de Mayoress en de andere Engelsen naar Brussel waar ze hun intrek namen in het Hôtel de belle Vue.

Woensdag 29 aug. 1888

Van zijn oponthoud te Brussel maakte De Keyser gebruik om enkele vrienden te ontmoeten en een bezoek te brengen aan de Expo '88, niet zomaar als passant maar als ere-voorzitter van de Engelse Sectie.

Donderdag 30 aug. 1888

Uitgenodigd door koning Leopold II toog de Lord naar Oostende. Hij werd naar de koninklijke villa gebracht waar een vriendelijk en ongekunsteld onthaal hem wachtte.

De nacht bracht hij nogmaals te Brussel door.

Vrijdag 31 aug. 1888

Polydoor zei vaarwel aan zijn eerste vaderland.

SLOTWOORD

Het is niet zonder een tikje voorbedachten rade dat ik de lezer zo dikwerf naar het Stadsarchief en het Bijlokemuseum verwees. Het kan niet genoeg herhaald worden hoe fabelachtig rijk beide instellingen - ze mogen gerekend worden tot de belangrijkste van het land - wel zijn aan historische getuigen. En meer dan overwaard om door iedere Genter naar van naderbij bekend te worden.

M. VAN WESEMAEL

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

CLAEYS PR. Les Médailles gantoises modernes 1792-1892, Gent 1909

GHYSBRECHT Fr. Dendermondse Folklore

GILLEMEN CH. & VAN WERVEKE A. Numismatique gantoise. Les jetons scabinaux au XVIIe et XVIIIe siècle, Brussel 1909-1910

NOWE H. Het Stadhuis, Gent 1949

VANDER HAEGHEN V. Réception du Lord-Maier de Londres, in *Messenger des Sc. hist.* 1888

VAN TYGHEM FR. Het Stadhuis van Gent, Brussel 1978

KRANTERAPPORTEN IN *Gaz. v. Gent*; *Het Volksbelang*; *La Flandre libérale*, *The Times*; *The City Press*

HET MANNEKEN-PIS VAN GENT

Het was 13 juli 1978 en een mooie zomerdag toen Gaston Hebbelynck ons bij de restauratie van de gevelstenen van de Molens Goethals (Meerseniersstraat 10) kwam bezoeken (1). Wij stonden bij de Zuivel-